

Nyanlända lärare är en efterlängtd resurs i skolan. Men tiden från ankomst till lärarrum behöver kortas. Ett effektivt och värdigt flyktingmottagande gynnar hela samhället.

Karin Södergren

Karin Södergren
tf chefredaktör

MARIANNE LILJENBERG

skollärare, gymnasielärare och förskollärare inskrivna som arbetssökande i Arbetsförmedlingens rullor. Om man ser till behoven är det inte ett särskilt stort tillskott, men alla bidrag är viktiga för att åtminstone hjälpligt täcka den framtida lärarbristen. Och här är människor med lärarerfarenhet i bagaget. Dessutom med språkkunskaper som den svenska skolan så väl behöver mer av.

DE SÅ KALLADE snabbspåren för att få nyanlända i bristyrken ut på arbetsmarknaden är inte så snabba som namnet antyder. Först har vi de osannolikt långa handläggningstiderna i asylprocessen. Än i dag väntar människor som kom hit 2015 på besked om de får stanna eller inte.

Sedan har vi den långa väntan på svenskundervisning. För det är först när det efterlängtda uppehållstillståndet kommit som den nyanlända läraren kan börja läsa svenska för invandrare, SFI. Visserligen erbjuds en del kursen *Svenska från dag ett* som bland annat ges av studieförbunden, vilket är lovvärt. Men det skulle behövas så mycket mer. Varför inte bygga ut SFI till att gälla även under asylprocessen? Att år efter år gå och vänta på att få lära sig det nya språket gynnar ingen.

Lärarnas snabbspår innebär 26 veck-

EN GRÅ OCH KYLIG novemberkväll 1960 hoppar 29 greker av tåget i Södertälje. På perrongen står en liten välkomstkommitté från

Scania-Vabis.

Så börjar ett av många kapitel i Sveriges långa invandrarhistoria. Det stora behovet av arbetskraft hade redan på 1950-talet fått arbetsgivare att åka på rekryteringsresor söderut. Även turkar, jugoslaver och italienare kom och jobbade i fabriker i det lilla landet i norr. Hjulen snurrade och den svenska ekonomin växte.

De ekonomiska hjulen snurrar snabbt i dag också och den svenska ekonomin växer. Men i dag ser vi inte längre några välkomstkommittéer i Sverige. I stället görs stora ansträngningar för att skicka tillbaka människor som kommit hit. Ändå skriker många branscher efter arbetskraft, precis som för 60 år sedan.

Enligt beräkningar från TCO har drygt var fjärde nyanländ bakgrund i ett bristyrke. År 2035 kommer det att behövas 79 000 nya lärare i Sverige. Det är betydligt fler än vad den hittills beslutade utbyggnaden av lärarutbildningen kommer att ge. I början av 2016 fanns omkring 2 000 nyanlända grund-

ors undervisning om det svenska skol-systemet, varvat med praktik. Men för att få legitimation som lärare krävs ofta både mer högskolestudier och mer svenskundervisning. Hittills har 402 lärare slutfört snabbspåret. Av dem har hälften fått arbete i skolor eller förskolor och en tredjedel fortsätter att komplettera sin utbildning. 704 lärare går spåret just nu.

I SKOLORNA FÅR nyanlända ofta jobb som stödlärare/assistenter. Risken är stor att de förblir där med tillfälliga anställningar, trots att de har relevanta ämneskunskaper med sig från hemlandet. Det behövs därför fler insatser för att lotsa lärarna vidare till legitimation och jobb som motsvarar deras kompetens.

Gövtvis är snabbspåret ett fall framåt och bättre än ingenting, men det går ändå förtvivlat långsamt från ankomst till lärarrum. En ny försvårande omständighet är de tillfälliga uppehållstillstånd som började utfärdas sommaren 2016. Den som vill ta sig in på arbetsmarknaden i ett nytt land blir knappast mer motiverad av att ha en tidsgräns hängande över sig. När tiden går ut är alla ansökningshandlingar förgäves. Att ge lärare på snabbspåret permanent uppehållstillstånd borde därför vara givet. Det borde också vara en självklarhet

att ta bort de hinder som finns i dag för att få arbeta redan under asylprocessen.

FÖR MÅNGA LÄRARE som fått ensamkommande barn i klassen har de senaste åren inneburit en prövning. Förutom resursbrist och logistiska problem på skolorna har hotet om utvisning hängt över många elever. Lärare vittnar om förtvivlan hos eleverna som förstås påverkar hela skolsituationen och klasskamraterna, men även förtvivlan över den roll de själva tvingas in i.

Efter att lagen ändrades förra sommaren kan en lärares signatur på ett papper bli avgörande för om en elev får stanna i Sverige eller inte. Det läraren behöver intyga är om eleven deltagit aktivt i undervisningen. Enligt Lärarnas yrkesetiska råd riskerar vetenskapen om konsekvenserna för den enskilda eleven att försätta läraren i en etiskt omöjlig situation.

I slutet av november presenterade regeringen ett förslag som innebär att ensamkommande unga som fått vänta länge och uppfyller vissa andra villkor får stanna för att gå ut gymnasiet. Förslaget, som i skrivande stund inte beslutats av riksdagen, har fått kritiken mot utvisningar av ensamkommande barn att tystna. Under tiden fortsätter utvisningarna, vilket bland annat leder till att fler unga känner sig tvungna att

gå under jorden. Flera som hotats av utvisning har tagit sitt liv.

Många lärare känner vanmakt över det som sker. *Sluta behandla våra elever som bricker i ert politiska spel och våga inte gömma er bakom välvilja för oss lärare. Värna om eleverna om du vill värna om oss lärare.* Så skriver 203 lärare till riksdagens politiker i ett upprop till som publicerades i Svenska Dagbladet i december.

FÖR ATT KLARA välfärden i framtiden behövs fler människor i Sverige. Skillnaden mot 1960-talet är att behovet i dag handlar om personer med mer utbildning. Skolan och lärarna har därför en nyckelroll för både integration och fortsatt ekonomisk framgång. För att lyckas behöver lärarbristen lösas och mer resurser komma in i systemet.

Att sluta utvisa elever och återgå till en flyktingpolitik värdig vårt rika land är ett annat givet första steg. Det är tydligt att vi har långt kvar till ett samhälle som inte gör skillnad på människor. Tanken att det kunde vara jag, att det är en slump var vi föds, har inte övergått i praktisk handling.

FÖR ÖVRIGT ANSER jag att oxveckorna är till för att sova extra mycket, fortsätta att tända ljus och svettas i skidspåren. Snart är det vår!